

Maksu- ja Tolliamet

07.11.2023 nr 1.1-6/231644

Teadmiseks:
Andmekaitse Inspektsioon

Nõusolekupõhise andmevahetuse klientrakenduse lahendus

Austatud Raigo Uukkivi

Pöördume Maksu- ja Tolliameti (MTA) poole sooviga küsida arvamust ja ettepanekuid nõusolekuteenusu uudse lahenduse detailide välja töötamisele.

Riigi Infosüsteemi Ameti poolt pakutav mugavusteenus – nõusolekuteenus¹ valmis 2021 aasta lõpus. Esmase andmekoguna liitus sellega MTA maksukohustuslaste registriga, mis leidis laialdasemat kasutamist finantsettevõtete seas. Nõusolekuteenust on edasi arendatud ning mugandatud paindlikumaks ning kasutajasõbralikumaks, arvestades huvigruppide soove.

Praegune lahendus, mida kasutatakse näeb välja nii: subjekt alustab teenuse tarbimist kolmanda osapoole (edaspidi *ettevõtte*) juures, subjekt suunatakse kolmanda osapoole poolt nõusoleku andmiseks riigiportaali eesti.ee (edaspidi *riigiportaal*).

Täiendava lahendusega, mida nimetame klientrakenduseks (Lisa 1), on subjektile võimalik anda nõusolekut otse ettevõtte keskkonnas. Pärast nõusoleku andmist saab jätkata ettevõtte poolt pakutava teenuse tarbimist või vastavat töövoogu ilma, et peaks vahepeal antud keskkonnast välja logima. Kuigi nõusoleku andmine toimub subjekti poolt ettevõtte keskkonnas, toimub tehniliselt nõusoleku protsess klientrakenduse vahendusel riigiportaalis nõusolekuteenus. Seega on antud nõusolekut võimalik hiljem riigiportaalist vaadata ja hallata, sh soovi korral nõusolek tagasi võtta. Klientrakenduse puhul allkirjastab subjekt nõusoleku, kus digikonteineri sisu on kontrollitav nõusolekuteenusu poolt ja seega on nõusoleku autentsus tagatud. Digikonteineri sisu ehk nõusolek on vastavuses ja kontrollitav nõusolekuteenusu poolt.

Klientrakenduse puhul on riskiks, et puudub otsene kontroll ettevõtte poolt nõusolekuteenusust subjektile edastatava info kuvamise osas. Võib juhtuda, et ettevõtte kuvatav tekst ei vasta nõusolekuteenusu välja toodud sisule ja subjekt annab nõusoleku ilma et mõistaks antava nõusoleku sisu. Hoolimata sellest, mida ettevõtte subjektile kuvab, jõuab kontrollitud nõusolek nõusolekuteenususse ettenähtud kujul ja vormis.

Klientrakenduse lahenduse piloodis osales Inbank, kes on ka üks antud lahendusest huvitatud ettevõtetest teiste seas. Inbank on teinud antud lahenduse kasutusele võtmiseks kulutusi. Võimalusel peaksime koostöös leidma lahenduse, kuidas kirjeldatud lahendus tootestada.

---

¹ <https://www.ria.ee/riigi-infosusteem/inimkeskne-andmehaldus/nousolekuteenus>

Üheks kirjeldatud riski vähendamise meetmeks võiks olla RIA ja klientrakenduse vahelise õigusruumi fikseerimine. Ideaalis luuakse vastav raamistik nõusolekuteenuse õigusruumi viimisega seoses. Käesoleval hetkel töös oleva eelnõu rakendusakti kavandisse on ette nähtud loetelu vähimast teabest, mis tuleb andmesubjektile esitada enne, kui ta nõusolekuteenuses annab nõusoleku. Selleks on: 1) teave andmesaaja kohta; 2) teave andmeandja ning selle vastutava töötleja kohta; 3) teave andmeandjalt andmesaajale edastatavate andmesubjekti isikuandmete liikide kohta; 4) teave, millisel eesmärgil andmesaaja isikuandmeid edaspidi kasutab; 5) teave, millisel õiguslikul alusel andmesaaja isikuandmeid töötleb; 6) nõusoleku kehtivusaeg; 7) teave selle kohta, et inimene võib nõusolekuteenuses antud nõusoleku igal ajal tagasi võtta. Kirjeldatud säte hõlmaks endas ka muuhulgas klientrakenduse vahendusel antavat nõusolekut. Järelikult oleks õigusakti tasemel sätestatud kohustus, millest ettevõtja kõrvale kalduda ei tohi ning kõrvalekallete korral on võimalik rakendada erinevaid sanktsioone.

Kahjuks on nõusolekuteenuse eelnõu protsess lükkunud pidevalt ajas edasi ning viimase ajaplaani järgi leiaks selle regulatsiooni jõustumine aset 2024 aastal. Alternatiivselt on võimalik ajutiselt kirjeldatud riski vähendada läbi kliendilepingu RIA ja klientrakenduse kasutaja vahel, kus sätestatakse muuhulgas näiteks asjaolu, et ettevõtte poolt on kohustuslik subjektile kuvada teenuse- ja eesmärgideklaratsioonide sisu. Rikkumise korral peataks või lõpetaks RIA ettevõtte liidestatuse nõusolekuteenusega.

Lisaks juba ülal kirjeldatud riskile tõusetus andmeedastuse nõusoleku süsteemi andmekogu kooskõlastamise menetluses takistus, kus Andmekaitse Inspeksioon nõudis isikuandmete töötlemise põhimõtete kaitse eesmärgil nõusoleku teksti juurde (nt teenusedeklaratsioonile) täiendavat teavitust nõusolekute andjatele. Andmekaitse Inspeksiooni ettepanek sõnastusest oli järgnev: "*Juhime tähelepanu, et andmeid edastava andmekogu pidaja ega Riigi Infosüsteemi Amet ei ole Teie andmete saaja osas viinud läbi taustakontrolli, sh kontrollinud andmetöötluste vastavust andmekaitserieglitele. Palun veenduge enne nõusoleku andmist, et andmesaaja hakkab Teie isikuandmeid töötlemata nõuetekohaselt ja Teile arusaadavalt (läbipaistvalt). Tutvuge kindlasti andmesaaja kehtestatud andmekaitsetingimustega.*". Viidatud teavituse (või analoogse) puudumisel Andmekaitse Inspeksioon andmeedastuse nõusoleku süsteemi andmekogule oma kooskõlastust ei anna.

Teavituse eesmärgiks on juhtida kõikide nõusolekute andjate täiendavat tähelepanu sellele, et ei andmeid edastava andmekogu pidaja ega RIA tea, kuidas töötleb subjekti andmeid ettevõtja, kellele andmete edastamist soovite. Selles peab subjekt ise veenduma enne nõusoleku andmist, mõistes kas ettevõtja hakkab tema andmeid töötlemata nõuetekohaselt ja talle arusaadavalt ehk läbipaistvalt. Olemuslikult on ettevõtte andmekaitsetingimustega tutvumise kohustus ka ilma sellise teavitusega subjektil endal (lisaks ettevõtte kohustusele arusaadavalt ja selgelt oma andmete töötlemise põhimõtted kättesaadavaks teha), kuid antud teavitusega täidab riik oma kodanike eest täiendavat hoolsuskohustust.

Eelnevast tulenevalt palume MTA hinnangut:

- 1) Kas kirjeldatud kujul klientrakenduste kasutusele võtmine on Teie, kui ühe nõusolekuteenuse kasutaja ja sealjuures ühe liidestatud andmekogu vastutava töötleja, hinnangul sobilik ja olete valmis nõusolekuteenuse kasutama ka juhul, kui klientrakenduse kasutusele võtmise võimalus ettevõtetele tekib?
- 2) Kas MTA on päri Andmekaitse Inspeksiooni poolt nõutud teavitama tekstiga, võttes arvesse, et tegemist on riigi poolse hoolsuskohustuse täitmise eesmärgiga ennetada lihtsakaeliselt ja teadmatusest antud nõusolekute andmist?

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Margus Noormaa
peadirektor

Lisa 1: Nõusolekuteenuse klientrakenduse dokumentatsioon

Teadmiseks: Andmekaitse Inspektsioon

Piret Pärna
+372 5830 3759, piret.parna@ria.ee
Silver Lusti
+372 5880 2056, silver.lusti@ria.ee